

 Sininauhaliitto
#NäeKohtaaLuota

SHL 24 b § Päiväkeskus päihdetyön erityisenä palveluna

Lain toteuttaminen hyvinvointialueilla 2023–2025

Tämän diasarjan sisältö

- Päiväkeskus 2025 –hanke lyhyesti
- SHL 24 b §
- Toteutettujen päiväkeskuspalvelua koskevien kyselyiden tulokset vuosittain raportoituna

Päiväkeskus2025 –hanke lyhyesti

- Päiväkeskus 2025 on Sininauhaliiton STEA:n rahoittama kolmivuotinen hanke (2022–2025), jossa:
 - Tuotetaan tietoa päiväkeskuskävijöistä
 - Kehitetään jäsenjärjestöjen päiväkeskus- ja matalan kynnyksen toimintaa
 - Luodaan uusia yhteyksiä hyvinvointialueiden ja Sininauhaliiton jäsenjärjestöjen välille
 - Lisätään SOTE-päätäjien tietoa päiväkeskustoiminnasta ja sen välttämättömyydestä
- Asia nyt erityisen ajankohtainen:
 - Hyvinvointialuesiirtymä
 - Sosiaalihuoltolain uusi päiväkeskusta koskeva pykälä
 - STEA:n rahoituksen muutokset

Sosiaalihuoltolain 24 b §: päiväkeskus päihdetyön erityisenä palveluna

Hyvinvointialueen on järjestettävä päihteitä ongelmallisesti käyttäville henkilöille päiväkeskuspalvelua, jossa perustarpeisiin vastaamisen lisäksi tarjotaan sosiaaliohjausta. Palvelua tulee järjestää myös päihtyneille ja siinä on oikeus asioida nimettömänä.

Perusteluosassa avataan palvelun sisältöä:

- Hyvinvointialueen tulee järjestää päiväkeskuspalvelu joko itse tai ostopalveluna
- Palvelun tulee mahdollistaa päiväaikainen suoja ja siellä pitää olla mahdollisuus ruokailla, peseytyä ja levätä
- Saatavilla sosiaalihuollon laillistetun ammattihenkilön antamaa sosiaaliohjausta.
- Päiväkeskuspalvelu on lähtökohtaisesti lähipalvelu, mutta alueellisesti palvelun tarve painottuisi oletettavasti erityisesti isompien kaupunkien ympäristöihin. Alueellisten erojen ja palvelutarpeiden vaihtelevuuden vuoksi palvelun toteuttamisvaihtoehdot haja-asutusalueella voisivat olla jossain määrin vaihtelevia, kunhan asiakkaiden pääsy perustarpeita turvaavaan suojaan pystyttäisiin turvaamaan.

2023

Ensimmäinen kysely hyvinvointialueille

- Tieto lain voimaantulosta tuli loppuvuodesta 2022
- SHL 24 b § astui voimaan 1.7.2023
- Ensimmäinen kysely tehtiin helmi-maaliskuussa 2023 ja poikkesi kahdesta seuraavasta siis siten, että laki ei ollut vielä tullut voimaan -> tässä oli tarkoitus selvittää hyvinvointialueiden suunnitelmia järjestämisen suhteen
- Vastaukset saatiin kaikilta 21 hyvinvointialueelta sekä Helsingistä

Hyvinvointialueille tehty kartoitus ja sen tausta

- Ensisijaisesti kirjaamoiden kautta selvitettiin päiväkeskuspalvelun vastuuhenkilö, jolle laitetiin sähköpostitse tiedustelu:
 1. Miten olette suunnitelleet järjestävänne sosiaalihuoltolain 24 b §:n mukaisen päiväkeskuspalvelun (omana tuotantona vai kilpailutettuna)?
 2. Jos olette jo päätyneet kilpailutukseen, onko tälle aikataulua?

Tulokset 1/2

- Vastaukset ensimmäiseen kysymykseen on jaoteltu neljään kategoriaan:
 - 1) oma tuotanto
 - 2) kilpailutus/ostopalvelu
 - 3) järjestön/yhdistyksen tuottama STEA-/ESR-rahoitteinen palvelu
 - 4) asia on vielä selvityksessä

8

Tulokset 2/2

- Oma tuotanto: 7 hyvinvointialuetta
- Kilpailutus/ostopalvelu: 2 hyvinvointialuetta
- Järjestöjen/yhdistyksen tuottama STEA/ESR-rahoitteinen palvelu: 4 hyvinvointialuetta
- Asia vielä selvityksessä: 9 hyvinvointialuetta

9

Esimerkkejä vastauksista 1/4

- **Oma tuotanto (7 HVA):**

”Z:n hyvinvointialueella toimii tällä hetkellä omana tuotantona 4 päihdehuollon päiväkeskusta, joissa tarjotaan sosiaaliohjausta. Tämän ja ensi vuoden aikana päivätoiminnan kehittämistä ja laajentamista suunnitellaan toteutettavaksi omana toimintana.”

”Meillä on tällä hetkellä XX paikkakunnalla Y:n palvelukeskus, joka vastaa tämän lain pykälään. Toimintaa kehitetään entisestään lainsäädännön mukaisesti ja tiloja pyritään hakemaan vastaamaan laajemmin palveluntarvetta. Tässä vaiheessa on katsottu, että tämä oman toiminnan yksikkö riittää vastaamaan palvelutarpeeseen tältä osin.”

Esimerkkejä vastauksista 2/4

- **Kilpailutus/ostopalvelu (2 HVA):**

”Meillä päättyi juuri 19.2. markkinakartoitus toiminnan järjestämisestä. Ja nyt hankintapalveluiden kanssa pohdimme toteutetaanko kilpailutus (palvelun arvioitu kokonaishinta ei ylitä hankinta-arvoa – suora hankintakin voi siis tulla kysymykseen). Jos päädymme kilpailutukseen – se käynnistyyne jo maaliskuussa. Toiveemme on, että saamme tähän palveluntuottajan.”

11

Esimerkkejä vastauksista 3/4

- **STEA/-ESR-rahoitteinen toiminta (4 HVA):**

”Meillä ei ole vielä suunnitelmaa palvelun järjestämiselle, koska STEA:n hankerahoitus on myönnetty hyvinvointialueella toimivalle päiväkeskukselle vuosille 2022-24. Se tuottaa nyt palvelua riittävästi. Olemme tehneet hankesuunnitelmaa yhteistyössä sekä teemme tiivistä yhteistyötä jatkuvasti. Eli mitään kilpailutusta ei ole menossa eikä tulossa lähiaikoina eikä myöskään suunnitelmaa tuottaa palvelua omana toimintana.”

12

Esimerkkejä vastauksista 4/4

- **Asia vielä selvityksessä (9 HVA):**

”Hyvinvointialueella perustettu ohjausryhmä, jossa käsitellään kaikki mielenterveys- ja päihdepalveluita koskevat tulevat muutokset, uudet palvelut ja linjaukset. Ohjausryhmän työskentely käynnistyy 9.3. Enempää tietoa ei ole tässä vaiheessa.”

”1. emme ole vielä keskustelleet asiasta.

2. ei ole ajateltu kilpailutusta.

Kyseessä on palvelu, johon pitää olla kytkettynä viranomaispalveluna sosiaaliohjausta.

13

X paikkakunnalla on X:n päiväkeskus ry -järjestö, jolla on tällä hetkellä palvelua. Siihen ei ole kytketty sosiaaliohjausta. Toistaiseksi minulla ei ole sinulle antaa selventäviä yksityiskohtia, valitettavasti.”

2024

Tilanne

- Kysely tehty tammi-helmikuussa 2024, jolloin laki oli ollut noin puoli vuotta voimassa
- Suoritettiin ensisijaisesti Webropol-kyselynä, johon vastaajat kutsuttiin sähköpostitse
- Vastaukset 20 hyvinvointialueelta ja Helsingistä

Miten SHL 24 b §:n mukainen päiväkeskus päihdetyön erityisenä palveluna järjestetään teidän hyvinvointialueellanne? (N=21)

	N	Prosentti
Omana tuotantona	7	33 %
Kilpailutettuna	2	10 %
Suorahankintana	3	14 %
Jotenkin muuten, miten	5	24 %
Asia vielä selvityksessä, miten	4	19 %

Montako päiväkeskusta hyvinvointialueellanne sijaitsee?

- Keskiarvo kaksi (1,7) päiväkeskusta.
- Neljä hyvinvointialuetta on ilman päiväkeskusta.
- Kahdeksalla hyvinvointialueella oli yksi päiväkeskus.
- Suurin ilmoitettu keskusten määrä yhdellä hyvinvointialueella oli viisi.

17

Millaiset ovat päiväkeskuksen aukioloajat?

(N=17)

	N	Prosentti
Joka päivä	2	12 %
Joka arkipäivä	12	71 %
Kolmena päivänä viikossa	2	12 %
1-2 päivänä viikossa	0	0 %
Jotenkin muuten, miten?	1	9 %

Milloin hyvinvointialueen virassa oleva sosiaaliohjaaja on paikalla? (N=17)

	N	Prosentti
Koko aukioloajan	5	30 %
2-3 päivänä viikossa	3	18 %
Yhtenä päivänä viikossa	2	12 %
Satunnaisesti	3	18 %
Jokin muu järjestely, mikä?	4	24 %

Mitä palveluita päiväkeskuksessa on tarjolla? (N=17)

	N	Prosentti
Ruokailu	14	82 %
Suihku	14	82 %
Lepomahdollisuus	14	82 %
Pyykinpesu	14	82 %
Jokin muu palvelu, mikä?	7	41 %

Onko palvelu vastannut aitoon tarpeeseen?

- Lähes kaikki vastasivat myöntävästi; "Kyllä on! Asiakkaat kehittävät palvelua tiiviisti mukana."
- "Palvelulle on suuri tarve. Kävijämäärät ovat lisääntyneet."
- "Ovatko vanhat asiakkaat alkaneet asioida päihtyneenä? Uusia asiakkaita ei ehkä hirveästi ole tullut."

21

Millaisia kehittämissuunnitelmia teillä on päiväkeskuspalvelulle?

- "Pitäisi saada sosiaaliohjaajat paljon paremmin mukaan toimintaan."
- "Kehitetään sitä mukaa kun tulee asiakkaita."
- "Lisätään toiminnan määrää asiakaskuntaa vastaavaksi, kokemusasiantuntijatoiminnan mukaan ottaminen kaikkiin päiväkeskuksiin."

22

Ajatuksia, jotka haluat jakaa päiväkeskuksesta päihdetyön erityisenä palveluna? Onko esimerkiksi asiakaskunnassa ollut yllätyksiä?

- "Päiväkeskuksella on mielestäni tärkeä vaikutus päihdetyön palveluna. Asiakkaila on paikka, johon mennä ja saada päiväänsä sisältöä sekä tukea ja apua asioihin, joita tarvitsee. Parhaimmillaan päiväkeskus tukee asiakkaan päihteettömyyteen pyrkimystä omalla asiantuntijuudellaan."

23

2025

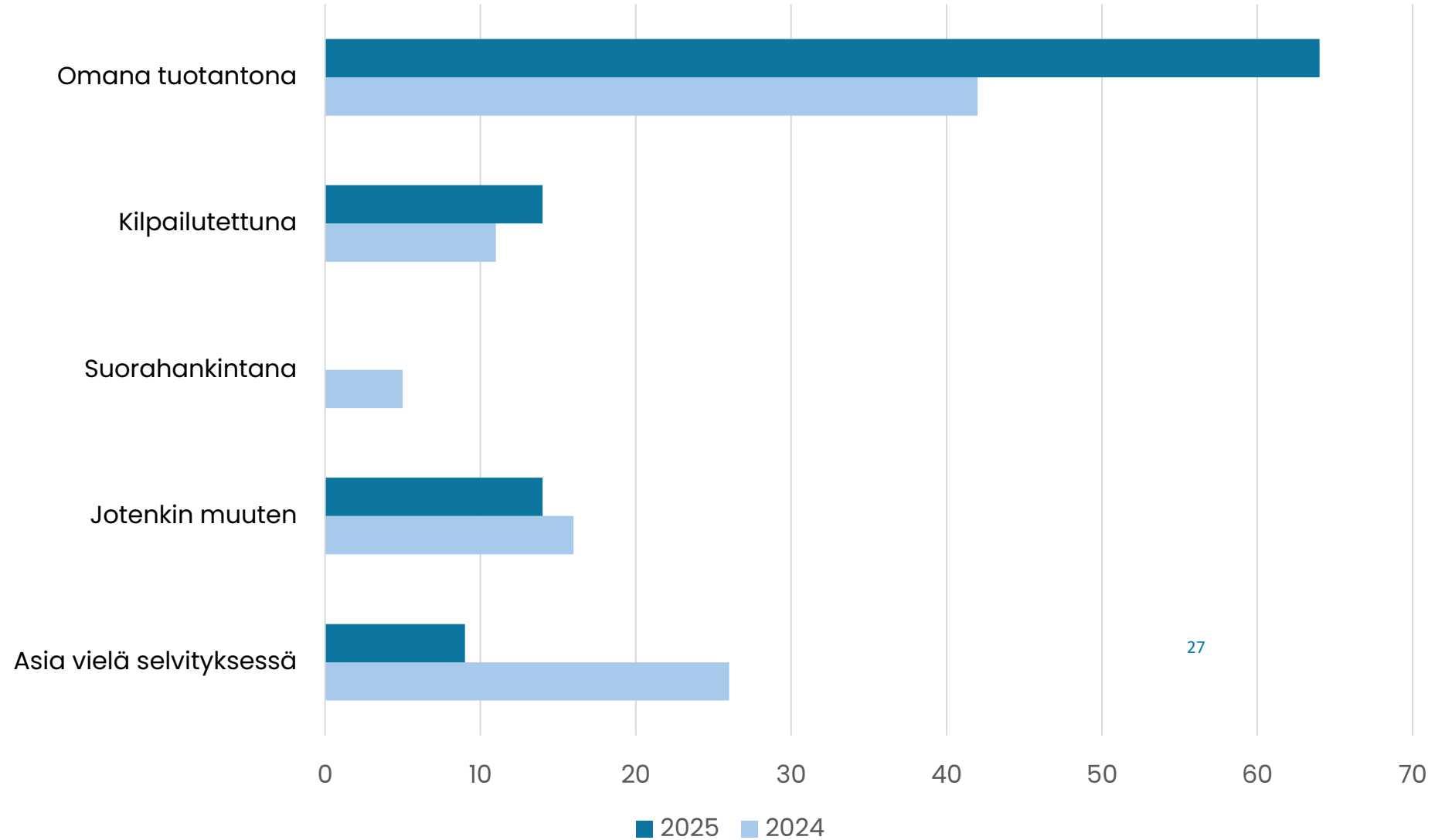
Tilanne 2025

- Aineisto kerättiin helmi-maaliskuussa 2025, jolloin laki oli ollut voimassa noin 1,5 vuotta
- Vastaukset saatiin kaikilta 21 hyvinvointialueelta ja Helsingistä
- Aineistonkeruuvälineenä jälleen ensisijaisesti sähköpostitse lähetetty Webropol-kysely
- Peruskysymykset samoja kuin edellisenä vuonna (näistä nähtävillä vertailu), mutta osittain uusia kysymyksiä; palveluihin ohjaaminen sekä paikallinen järjestötoiminta

Palvelun toteuttaminen

	N	%
Omana tuotantona	14	64 %
Kilpailutettuna	3	14 %
Suorahankintana	0	0 %
Jotenkin muuten, miten	3	14 %
Asia vielä selvityksessä, miten	2	9 % 26

Päiväkeskuspalvelun järjestäminen

Kuinka monta päiväkeskusta hyvinvointialueilla on?

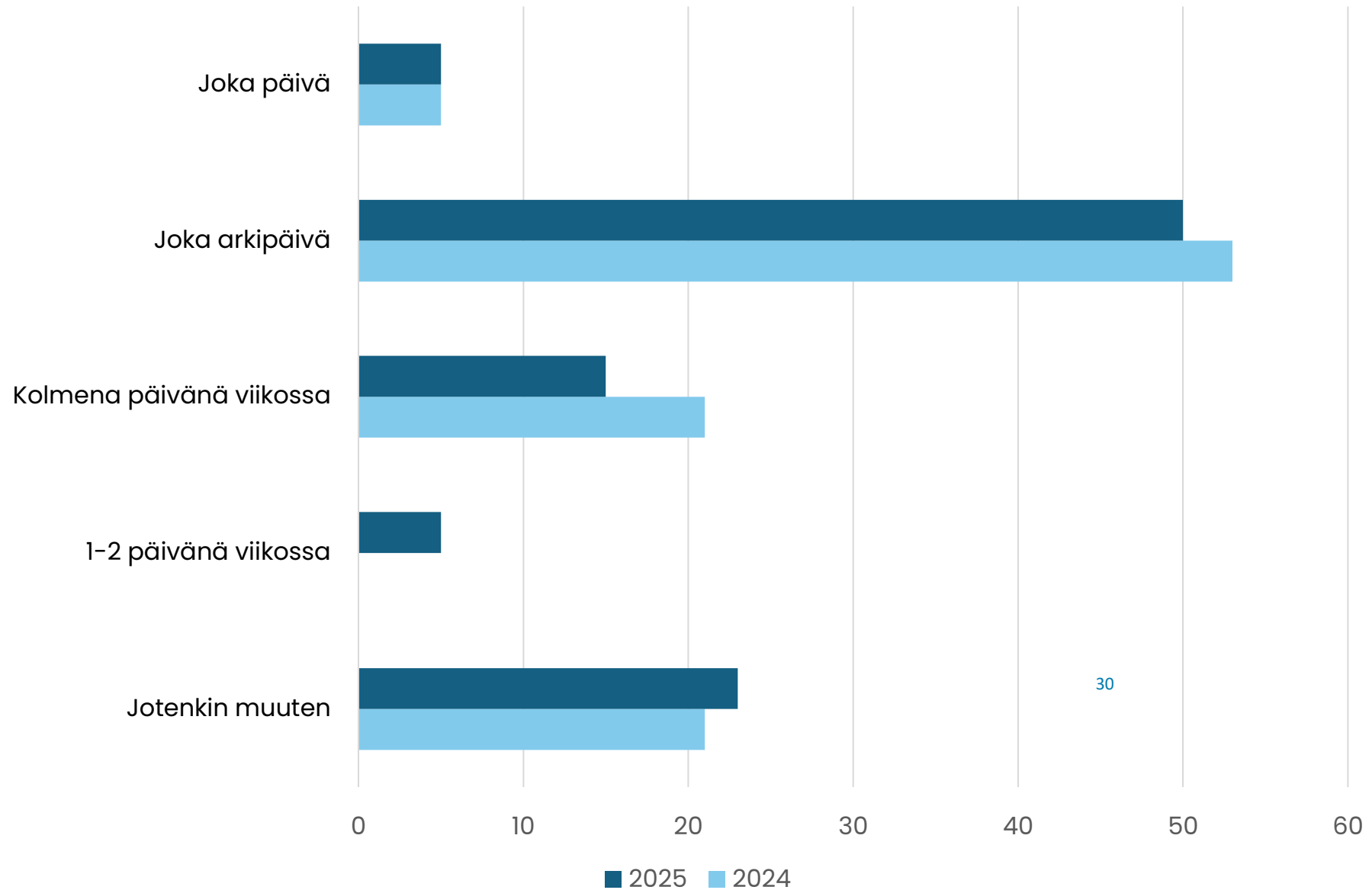
- 0–5
- Keskiarvo 1,7 (Vuonna 2024: 1,4)
- Suurimmassa osassa hyvinvointialueita vain yksi päiväkeskus

28

Päiväkeskusten aukioloajat

	N	Prosenttia
Joka päivä	1	5%
Joka arkipäivä	11	50 %
Kolmena päivänä viikossa	4	18 %
1-2 päivänä viikossa	1	5 %
Jotenkin muuten, miten?	5	23 % 29

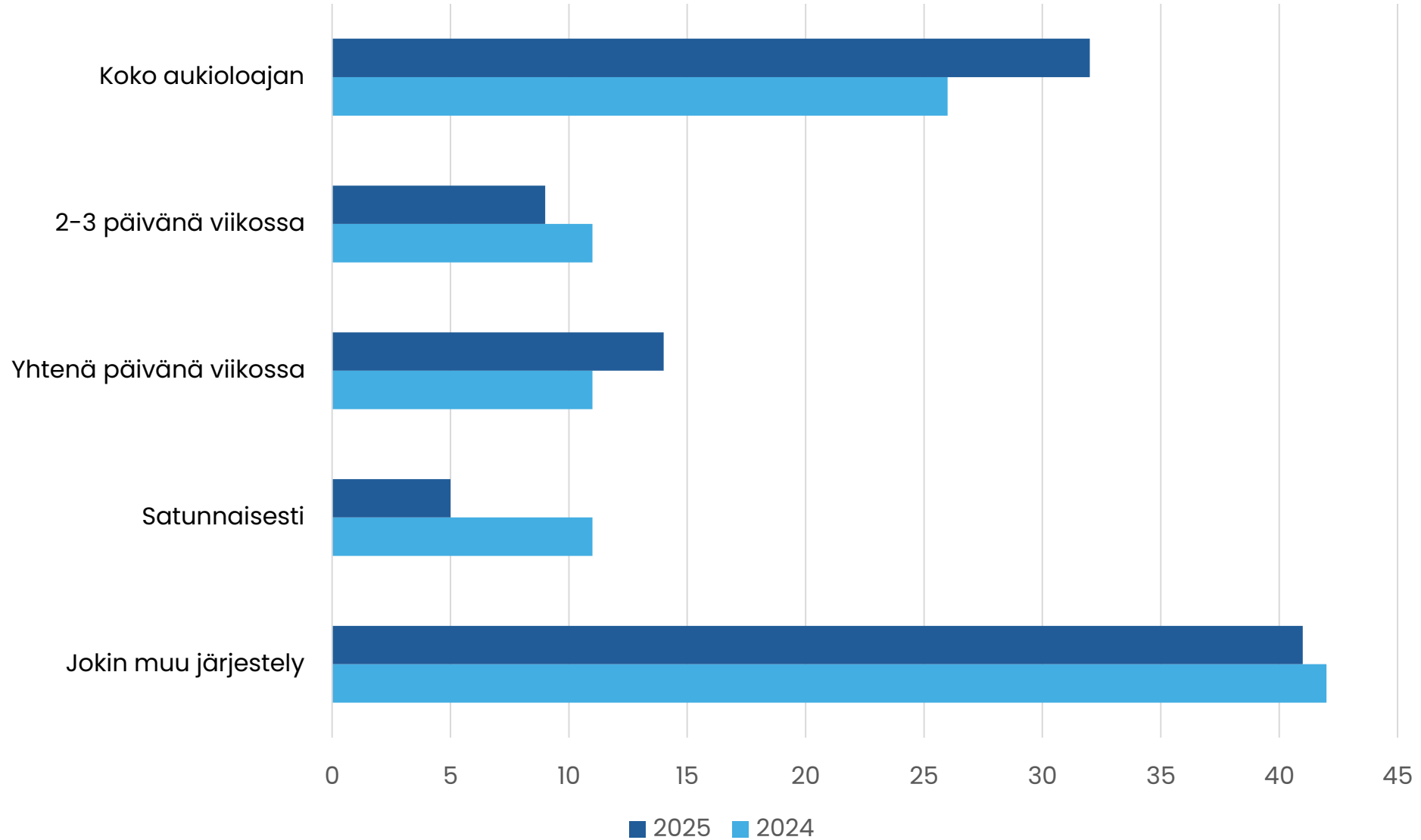
Päiväkeskuksen aukioloaika

Virassa oleva sosiaaliohjaaja paikalla

	N	Prosentti
Koko aukioloajan	7	32 %
2-3 päivänä viikossa	2	9 %
Yhtenä päivänä viikossa	3	14 %
Satunnaisesti	1	5 %
Jokin muu järjestely, mikä?	9	41 % 31

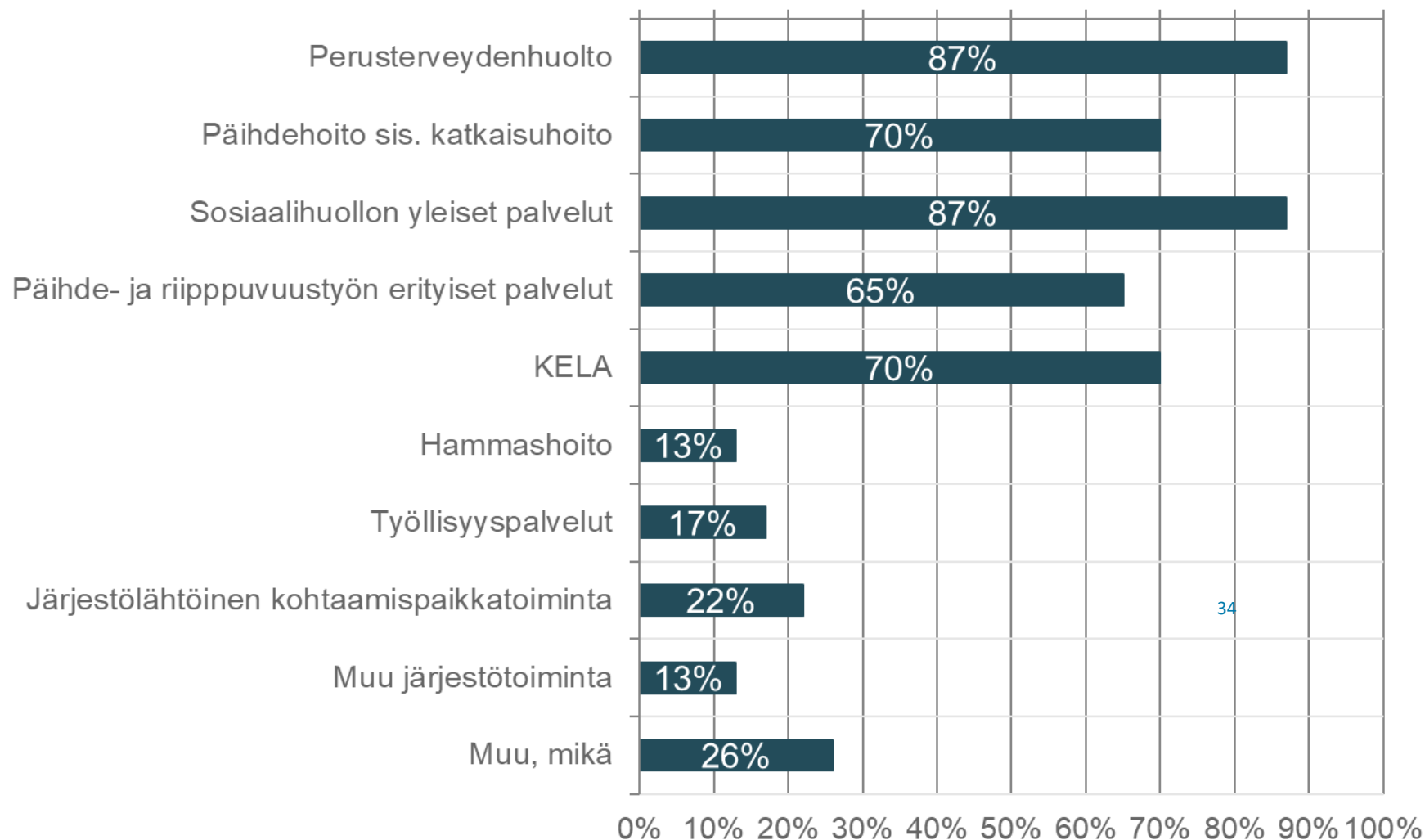
Virassa oleva sosiaaliohjaaja paikalla

Arvio siitä, kuinka suuri osa asiakkaista on ohjattu muihin palveluihin

	N	Prosentti
25 %	3	13 %
50 %	3	13 %
75 %	5	22 %
100 %	0	0 %
En osaa sanoa	12	52 %³³

Mihin palveluihin on ohjattu päiväkeskuksesta?

"Onko alueellanne järjestöjen ylläpitämiä matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja päihdekuntoutujille?"

	N	Prosentti
Kyllä	16	73 %
Ei	1	5 %
En osaa sanoa	5	23 %

35

Onko kuluneen vuoden aikana hyvinvointialueellanne tapahtunut päiväkeskustoiminnassa merkittäviä muutoksia? / Muita aiheeseen liittyviä ajatuksia jaettavaksi – yhteenvetoa

- Yhä useammin toteutetaan omana palveluna
- Useampi maininta tilojen löytämisen ongelmista
- Tyytyväisyyttä siihen, että palvelu on vihdoin saatu omalle alueelle

36

Meiltä kysyttiin

- Miten päiväkeskuspalvelun sosiaaliohjaus sijoittuu hallinnollisesti?
- Mikä on riittävää päiväkeskustoimintaa?
- Mitä palveluita on/ei ole tarjolla?

37

- Kiitos, kun tutustuit sisältöön!
- Jos sinulle heräsi kysymyksiä, voit olla yhteydessä järjestöpäällikkö Susanna Kiuruun (susanna.kiuru@sininauha.fi)